

МУЗЕЈ НА СОВРЕМЕНАТА УМЕТНОСТ, СКОПЈЕ
MUSEUM OF CONTEMPORARY ART, SKOPJE
„ОХРИДСКО ЛЕТО“, ОХРИД
„OHRIDSKO LETO“, OHRID

АНЕТА СВЕТИЕВА
скулптури

ANETA SVETIEVA
sculptures

ДОМ НА КУЛТУРАТА „ГРИГОР ПРЛИЧЕВ“, ОХРИД
12—26. VII 1987
CULTURAL CENTER „GRIGOR PRLIČEV“, OHRID

Од Хенри Мур наназад, преку скулптурите на примитивните племиња на Африка и Полинезија, раната готика и романика, египетската скулптура (IV и XII династија), месопотамската, мексиканската и етурската, до раногрчката скулптура, класичниот идеал на убавото не беше и основната цел на уметникот, туку тој е оној „алтернативен идеал на виталноста на целосниот облик и чувствата“ што го препознаваме и тука.

Трагите што во времето и просторот ги оставиле различни култури, отворија систем на знаци и симболи од општочовечко значење . . .

Скулптурата на Анета Светиева го подразбира оној концепт којшто се засновува врз антрополошките, митските константи, развивајќи ја дихотомијата што ѝ овозможува полна суштина и широчина на смислата предадена преку личен, специфичен репертоар на вредности. Значењето и континуитетот во времепловот на збиднувањата на временските перспективи, означен е со индивидуално акцентирана скала на меморијалните облици, знаци и симболи, како архетипови на одредени историски моменти од митското и традиционалното или како „митолошка потсвест“. Светиева се инспирира со култните обреди во нивните есенцијални видови имплицирани во знак што подразбира различни култури, поднебја и простори без да им се потчинува на догматските ограничувања. Набојот на енергијата и индивидуалниот живот на делото, ја создаваат виталноста на нејзината скулптура што со силината на изразот се ослободува од догмата и тоа, всушност, со онаа своја духовна виталност надвор од сестилната допадливост . . .

Интимните простори засновани на онаа широчина на мислите што зачи метафизички аргумент кој ги поврзува светот и мислата, произлегува од недофатливите длабочини на чувствата, сеќавањата и потсвеста, каде што длабочината на животот и свеста се отвора и открива во гледката што станува симбол на таа длабочина. Таа тактилна, чулна и „интровертна“ скулптура во чии дамари еднакво пулсираат минатото, сегашноста и иднината ги содржи и открива не само интимните и индивидуалните, туку и општите значења и вредности. Робусни, полни форми, „недовршени“ лепливи, меки и променливи облици, светло-темна игра на вдлабочено и испакнато, арабеска на врежани линии, црти на лицето што наликуваат на орнамент со крајно едноставна стилизација, впечатливо, масивни екстремитети . . . резултираат во убедлив облик, како во формата, така и во изразот на некој егзалтиран внатрешен живот и значење. Ако религијата тука се земе (во пошироко значење) како основен психолошки елемент кој на одреден начин ги поврзува личностите во нивното траење, тогаш самиот антропоморфизам се создава во контекстот на смислата за

возвишеното, творечката инвенција, имагинацијата и рационалното
Способноста идејата да ја претвори и транспонира во опишана волуминозна „слика“ и нејзиниот несомнен творечки потенцијал, направија, на исклучително импресивен начин, таа своите толкувања да ги пренесе на ниво на таков израз во кој што хуманото на степен на божествено се претвора во симбол на трагите на траењето.

Низ силна етичка и психолошка катарза, актерите на отуѓеноста ја играат драматичната игра на животот во сите нијанси на неговата сложеност на сцената на имагинарниот антички театар, на која се одвива миметичка драма на изразениот отпор, немоќ и бес пред челустите на човечките слабости, аномалиите и злото... Осаменоста, длабоко вчаурена во овие скулптури, одраз е на немирот на духот, на еден револт и несогласување со она агресивно наметнување на сомнителни ликовни и уметнички вредности на новиот потрошувачки менталитет. Во таа интровертност, во тие внатрешни светови, се раѓа онаа виолетност на духот што е транспонирана преку својата појавност во материјалот.

Просторот на интимноста и просторот на светот, така, се ускладуваат низ својата „неизмерност“, за да се сретнат и стопат во „разбудената осаменост“. Безграничната самотија, која е и одраз на стравот од неиспитаните застрашувачки длабочини на просторот, времето и универзумот на непознатото „... од секој ден прават еден живот стремејќи се кон единството со светот, со просторот, со оној невидлив простор што човекот сепак може да го населува и што го опкружува со безбројни присатности“ (Рилке) Во несмасноста и статичноста на положбата, во снагата на смело замислената стилизирана форма, во неконвенционалната, симболична и суптилна употреба на белиот инкарнат (со она исто симболично значење релевантно и за врежаните линии и на тактилните траги од меко моделирање со прст) има нешто од онаа сурова снага на етрурската уметност, во којашто, и покрај отсатниот поглед и „неутралните“ физиономии, сепак се насетува некоја придушена внатрешно распламтена животност — „жива пулсирачка материја на човековото устројство“.

И покрај можното лоцирање на корените на овие дела, нивниот конечен исконски изглед и својства, ги надминуваат локално-временските рамки, упатувајќи на ритамот на раѓање и исчезнување, на една животна даденост што произлегува од чувството и мислата за променливоста на обликот, од она познато „сè тече, сè се менува“, а која што на тој пат низ сфери и слики (на различни цивилизации и простори), остава трајни и

неизбришливи траги.

Единствените планови и линии што се повторуваат, создаваат впечаток на одмерена величественост и импресивна снага и достоинство. Поединостите, обележани со жлебови и бразди, незабележливи, но јасни, се поврзуваат во арабеска со завидна естетска снага, доловувајќи ни ги оние епидерми од кои материјата се раѓа, преобразува, умира и воскреснува. Откривајќи го духот и својството на самиот материјал и „експлоатирајќи“ го своето знаење за него, Светиева вокацијата на материјалот ја приспособува на својата мисла. Скулптурата на Светиева има јасна интенција кон амбиентализација, макаршто таа може да се приспособи и да „опстојува“ и во затворена архитектонска целина. Назнаките и конструкциите на сопствениот простор на скулптурата, се чини дека се наследства од обредното, традиционалното и митското, траги на одредено присатство и постоење со пошироки конотации, така што претсатвуваат повеќе дел од скулптурата отколку од просторот кој што може да е и било кој имагинарен амбиент.

Овие фигури ја изразуваат онаа исконска потреба на човекот за уметничката мимеза, која во овој случај е мимеза на животот онаков каков што е, со сите негови негативности, визуелно моделирани во гротескна маса на квази-човечки лик и анимално-човечка форма, со еден збор — со анатема што им е фрлена во лице. Таа мисловна и етичка анимација на авторот (или дури и негација) е врзана за далечни религиозни и фолклорни традиции, за оние ликовни содржини и вредности на раните фази на уметноста на Балканот и Медитеранот, во коишто ги истражува универзалните духовни вредности на раната античка и христијанска (коптска) уметност, како и богатата ризница различни видови на народниот живот базиран врз силно чувство на анимизам. Макаршто е тешко да се направи остар рез меѓу општите влијанија и поединечните долгувања, бидејќи постојат сложени варијации внатре во индивидуалната психологија, скулптурата на Светиева јасно, од самите почетоци, се развива во насока на архетипска свест, во насока на оние виталности на духот, во кои што се остваруваат комуникациите на ирационалните, но и вистинските врски меѓу различни појави и сензации.

И покрај тоа што фигурата секогаш е присатна, примарниот инетрес не е упатен кон формалниот човечки облик, туку кон оние императиви што ќе останат трајно присатни како сведоци на животот на материјата. Во тој контекст, Светиева ги одбира оние знаковни форми кои одговараат на нејзиниот постоечки и (можеби) моментен интерес и доживување... „давајќи му на разумот време да се приспособи на новиот облик...“

Викторија Васев Димескз

Up to Moore's time, starting from the primitive tribes of African and Polynesia, Early Gothic and Romanesque Art, Egyptian sculpture (4th and 1st dynasties), Mesopotamian, Mexican and Etruscan sculpture to Early Hellenic sculpture, the principal aim of the artist was not the classic ideal of beauty, but it was that "alternative ideal of vitality of shape and feeling," which we also recognize here.

The marks of time and space by various cultures have created a system of signs and symbols of general significance for mankind...

The sculptures of ANETA SVETIEVA reveal a concept founded on anthropological, mythical constants, developing the dichotomy which provides fullness of essence and broadness of sense rendered through a personal and unique repertoire of values. The meaning and continuity of the history of events and the temporal perspective are marked by a personally accentuated scale of shapes, signs and symbols of memory, as archetypes of certain historic moments of mythical and traditional heritage or as "the mythological subconscious".

Svetieva is inspired by cult rites in their essential form, implied in signs related to various cultures, climes and places, without being subjected to dogmatic limitations. The energy charge and the independent life of the work make up the vitality of her sculpture which frees itself with the power of its expression, especially its spiritual vitality beyond the sensory attraction.

The inner spaces based on that broadness of thought which indicates a metaphysical argument joining the world and the mind, and emerging the unfathomable depths of feeling, memory and the subconscious, where the profundity of life and consciousness opens up and reveals itself in a symbol of that depth. That tangible, sensory and "introverted" sculpture, in the veins of which the past, present and future pulsate with equal force, contains and uncovers not only personal and individual meanings and values, but also those of a general character.

Robust, sarcastic, full shapes, "unfinished", sticky, soft and changeable forms, light-dark play of the concave and convex, arabesque of engraved lines, facial features resembling an ornament of extremely simple stylization, expressive, massive limbs... result in a convincing work both in form and in the expression of an exalted inner life and meaning. If we take religion (in its broad meaning) as the basic psychological element which in a way links people in their duration, then the anthropomorphism itself is built on the sense for the sublime, creative invention, imagination and rationality. The sculptor's ability to turn ideas into a tangible three-dimensional "pictures" and her undoubted creative talent, have enabled her to transpose her concepts in an exceptionally impressive way onto the level of an

expression where the human having attained the divine is transformed into a symbol of duration.

Through a powerful ethical and psychological catharsis, the actors of alienation play the drama of life in all the nuances of its complexity on the stage of the imaginary classical theatre where the mimetic drama takes place of expressed resistance and defiance, impotence and rage before the Jews of human weaknesses, anomalies and evil... Loneliness, deeply rooted in these sculptures, is a reflection of a restlessness of spirit, a revolt and discontent with the aggressive imposition of questionable artistic values of the new consumer mentality. It is in this introversion, in these internal worlds, where a certain violence of spirit is being born, which as substance searches for its 'extance'.

Thus the space of the personal and the space of the world are being brought into harmony through their "boundlessness", in order to meet and merge in awakened loneliness. Unlimited solitude, which is also a reflection of the fear of the unexplored depths of space, time and the universe of the unknown "... makes a whole life out of each day, tending towards unity with the world, with space, with that invisible space which man can nevertheless inhabit and which surrounds him with innumerable manifestations." (Rilke)

In the awkwardness and the static character of the situation, in the power and the boldly conceived, stylized form, in the unconventional, symbolic and subtle use of white incarnadine (with a symbolic meaning identical to the engraved lines and marks of soft finger moulding), there is something of the unrefined power of Etruscan art in which, in spite of the vacant looks and "neutral" physiognomies, there is a subdued inner fiery vitality — "the living and pulsating matter of the human constitution."

In spite of the possible location of the roots of these works, their ultimate primordial outlook and characteristics transcend the local temporal framework, pointing to the rhythm of appearance and disappearance, to a certain vitality resulting from feeling and thought concerning the changeability of forms, from the truism that "all things are flowing, all things are changing," and which on its historical journey through

the spheres and images (of various civilizations and places) has left lasting and indelible marks.

The simple planes and recurring lines, give the impression of well-balanced splendour and exquisite power and dignity. The details marked by grooves and furrows, not striking but clear, are linked into an arabesque of enviable aesthetic strength, conjuring up those outer layers from which matter is born, transformed, annihilated and resurrected. By discovering the spirit and characteristics of the material itself and by "using" her knowledge about it, Svetieva adapts the material to her thought.

The sculptures of Svetieva have a definite tendency towards the environmental, although they can adapt themselves and "survive" in a closed architectural whole. The traits and structure of the sculpture's own space seem to be inherited from the ritual, the traditional and the mythical — marks of a certain presence and existence with broader connotations, so they represent parts of the sculpture rather than the space, which may be any (imaginary) surrounding. These figures express our primordial need for artistic mimesis, which is in this case a mimesis of what life is, with all its drawbacks, visually moulded into a grotesque mass of quasi-human features and human-animal forms, in a word — with an anathema thrown into their faces. This reflective and ethical affirmation (or perhaps negation) of the artist is linked with the ancient religious and folklore traditions, with those artistic subjects and values of the early stages of Balkan and Mediterranean art, in which she explores the universal spiritual values of early Classical and Christian (Coptic) art, as well as the vast treasure of various forms of folk life based on strong Animistic feeling.

Although it is difficult to draw a line between the general influences and personal indebtedness, since there are complex variations within her individual psychology, Svetieva's sculptures have clearly developed, from the very beginning, towards an archetypal consciousness, in the direction of that vitality of mind in which a communication is achieved through irrational but also real channels between various phenomena and sensations.

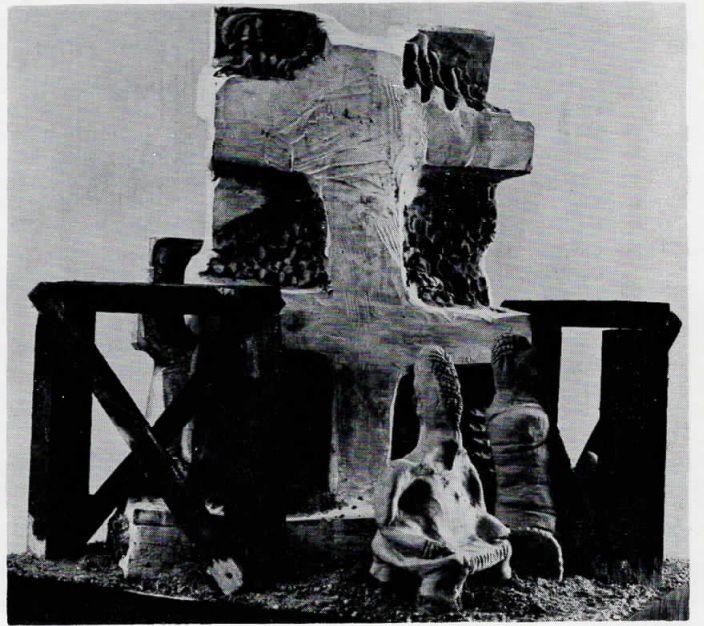
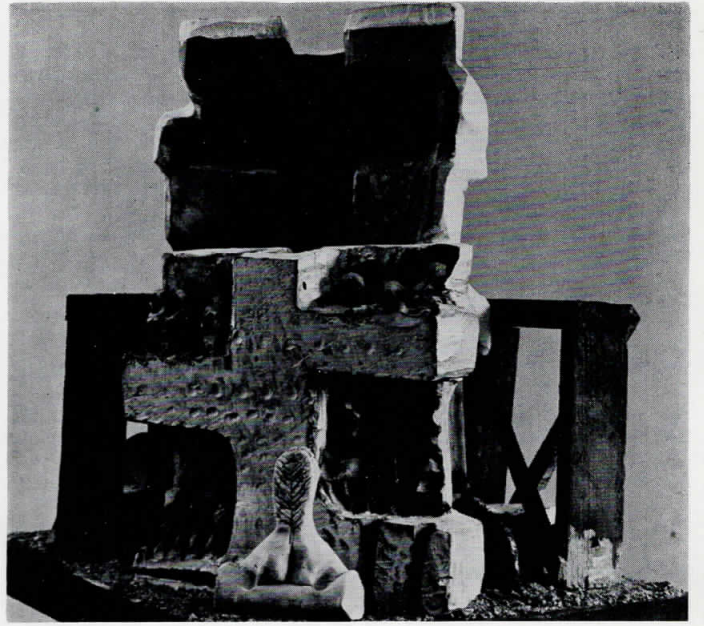
In spite of the fact that the figure is always present, her primary interest is not directed towards the formal, human form, but towards those imperatives which are to remain permanently present as witnesses of the life of matter. In this sense, Svetieva chooses those sign forms which correspond to her existing and (perhaps) current interest and experience, "... giving time to the mind to adapt itself to the new form..."

Viktorija Vasev Dimeska

Catalogue
Каталог

1. Од циклусот „РЕКА I“, 1985
From the cycle "RIVER I"
теракота, дрво, песок, 300 x 120
terra-cotto, wood, sand
2. Од циклусот „РЕКА II“, 1985
From the cycle "RIVER II"
теракота, дрво, песок, 135 x 120
terra-cotta, wood, sand
3. ВИСОКИОТ ГРАД, 1985
HIGH CITY
теракота, дрво, 140 x 240 x 180
terra-cotta, wood

АНЕТА СВЕГИЕВА

Родена во Битола 1944 година. Дипломирала на Академијата за ликовни уметности во Белград (1968). Постдипломски студии завршила на истата академија во класата на професорот Јован Кратохвил (1970). Од 1970 до 1974 член е на УЛУС (Удружење ликовних уметника Србије), а од 1975 член е на ДЛУМ (Друштво на ликовните уметници на Македонија). Работи како научен соработник во Институтот за фолклор во Скопје.
Адреса: ул. Боро Менков, 5/II — 91000 Скопје Север 3, тел. 267-134

Самостојни изложби

- 1970 — Скопје, Галерија КНУ
1973 — Скопје, Галерија на Домот на младите „25 Мај“, 16. IX
1984 — Белград, Галерија Дома омладине, 23. X—10. XI
1986 — Љубљана, *Vežigrajska galerija*, 10. IX—3. X

Награди:

- 1966 — Белград, Априлска награда за скулптура на АЛУ, Белград
1968 — Белград, Награда од фондот „Илија Коларевиќ“ (АЛУ)
1969 — Белград, Награда од Фондот „Сретен Стојановиќ“ (АЛУ)
1970 — Белград, Награда за скулптура на Пролетната изложба на УЛУС
1984 — Скопје, Откупна награда на Уметничката галерија, Скопје на изложбата „Ситна пластика“.
Скопје, Награда „Нерешки Мајстори“ за скулптура на XXXIX изложба на ДЛУМ.

Групни изложби:

- 1969 — Белград, Октобарски салон
1970 — Белград, УЛУС — членови примени 1970, Уметнички павиљон Мали Калемегдан. Белград, Генерација 1969—1970; 1970—1971; Галерија УЛУС 27. X—7. XII
Нови Сад, Група „JUNIЈ“
Белград, Уметнички павиљон Мали Калемегдан, УЛУС — Човек и машта.
1972 — Скопје, Современи македонски уметници — млада генерација II, Музеј на современата уметност, 27. IV—29. V
1973/1974 — Белград, Изложба на дела од постојаниот фонд за унапредување на творештвото на млади уметници на ликовни и применети уметности, Галерија Дома ЈНА
Нови Сад, 12 современи македонски уметници, Галерија Радничког универзитета „Р. Ђирпанов“ 7—27. VI
1975 — Љубљана, Денови на културата на младите од Македонија во СР Словенија
Костањевица на Крка, Македонски уметници, *Lutovov likovni salon*
1977 — Скопје, Дела од конкурсот на тема „Македонско поднебје“, Музеј на современата уметност, 2—9. VI
1978 — Скопје, „ДЛУМ '78“, Музеј на современата уметност, 1—25. X
Словењ Градец, Изложба на жени сликари, 8. III
1980 — Скопје, Аквизиции (откупени ликовни дела од Комисијата за откуп при РЗК за култура 1977—1979), Музеј на современата уметност, 7. III—10. IV
Аранѓеловац, Рецентни остварувања на учесниците на Симпозиумот за скулптура „Бели Венчац“ во Аранѓеловац (1966—1980) Изложбени павиљон „Књаз Милош“.
Скопје, Ситна пластика, Салон на ДЛУМ, 13. X—3. XI.
1981 — Белград, Мермер и звуци (изложбата е пренесена од Аранѓеловац), Уметнички павиљон „Мали Калемегдан“.
1982 — Скопје, „ДЛУМ '82“, Уметничка галерија, 25. XI—25. XII.
Цетиње, Ликовни салон „13 новембар“, Плави дворца, XI

- Скопје, Ситна пластика, Уметничка галерија, 24. XI
1983 — Скопје, Ситна пластика, Уметничка галерија, 13—24. X.
Скопје, „ДЛУМ '83“, Уметничка галерија, 25. XI—25. XII.
1984 — Скопје, 40 години македонско ликовно творештво 1944—1984, Музеј на современата уметност, 31. VII—15. X.
Скопје, Ситна пластика, Уметничка галерија, 7—21. XI.
1985 — Скопје, Современа македонска ликовна уметност од колекцијата на МСУ, Скопје, Музеј на современата уметност, IV—XII
Скопје, Ситна пластика, Уметничка галерија, 7—21. XI
Скопје, 40 години ДЛУМ, Уметничка галерија, 27. XI—31. XII.
Загреб, Шест македонски ликовни уметници (Од чудотворноста на ливадата до радоста на живеењето), *Galerija suvremene umjetnosti*, 27. XI—15. XII.
1986 — Скопје, Шест македонски ликовни уметници (Од чудотворноста на ливадата до радоста на живеењето), Музеј на современата уметност, 22. I—4. II
Сараево, Уметност-критика во средината на осумдесеттите, *Collegium Artisticum*, 7. II.
Скопје, 80-тите години во македонската ликовна уметност, Музеј на Македонија, 18. IV.
Скопје, Интернационална струмичка ликовна колонија (Изложбата е пренесена од Струмица), Уметничка галерија, VI—VII.
Скопје, Еротизмот во современата македонска ликовна уметност, Центар за култура и информации, 24. IX
Белград, Шест македонски ликовни уметници (Од чудотворноста на ливадата до радоста на живеењето), Салон Музеја савремене уметности, 30. X—24. XII
Скопје, „ДЛУМ '41“, Уметничка галерија, 27. XI—XII
1986/1987 — Грац, Виена, Клагенфурт, Салцбург, Прага, Дубровник, Млада југословенска уметност (*Junge kunst aus Jugoslawien* — „Steirischer herbst '86“), *Künstlerhaus und Neue Galerie am Landesmuseum Joanneum*, Грац, 20. IX—12. XI 1986; *Hochschule für Angewandte Kunst, Виена*, 20. X—20. XI 1986; *Künstlerhaus Klagenfurt*, Клагенфурт, 5.—23. XII 1986; *Kunstverein, Салцбург*, I 1987; *Národní galerie v Praze*, Прага, 1987; *Umjetnička galerija*, Дубровник, 7. V. 1987
1987 — Скопје, Аквизиции VI, 1986, 6—23. III
Кавадарци, Шест македонски ликовни уметници (Од чудотворноста на ливадата до радоста на живеењето) Музеј-Галерија, 30. IV—15. V.
Мурска Собота, Биенале на мала пластика, Мурска Собота, 17. VI—

Панчево, PIJS (Панчевска изложба на југословенската скулптура), *Galerija centra za kulturu „Olga Petrov“*,

ANETA SVETIEVA

Born in Bitola 1944. Graduated from the Academy Of Fine Arts in Belgrade in 1968. Finished M.A. degree at the same Academy in 1970 in the class of Prof. Jovan Kratochvil. Member of ULUS (the Society of Serbian Artists) from 1970 till 1974, and member of DLUM (the Society of Macedonian Artists) from 1975. She works as an associate at the Folklor Institute in Skopje.

Adress: Boro Menkov 5/II-1, 91 000 Skopje Sever 3
tel. 091/267-134

One-man exhibitions

1970 — Belgrade; 1973 — Skopje; 1984 — Belgrade; 1986
— Ljubljana

Group exhibitions

From 1969 participated in exhibitions of sculpture in the country and abroad, in annually exhibitions of DLUM as well as in the shows of sculpture in Belgrade, Skopje, Zagreb, Ljubljana, Sarajevo, Slovenj Gradec, Murska Sobota, Dubrovnik, Graz, Vienna, Salzburg, Klagenfurt, Prague.

Prizes

She is the winner of numerous prizes and recognitions, among which:

- 1966 — Belgrade, April Prize for sculpture;
- 1970 — Belgrade, Prize for sculpture on the Spring Exhibition of ULUS (the Society of Serbian Artists);
- 1984 — Skopje, Prize for sculpture on the exhibition "Small Sculpture"; Skopje, Prize "Nereški majstori" for sculpture.

издавач: музеј на современата уметност, скопје
одговорен уредник: слободанка парлиќ баришиќ
организатори: музеј на современата уметност,
скопје, „охридско лето“ и домот на културата
„григор прличев“, охрид
предговор, каталожки и биографски податоци:
викторија васев димеска
фотографии: марин димески димес (високиот град)
и блаже мицевски (од циклусот „река“)
превод на англиски: филип корженски
(предговор) и Викторија Васев Димеска
ликовно обликување: стефан георгиевски
печат: „гоце делчев“, скопје
тираж: 300

publisher: museum of contemporary art, skopje
editor in chief: slobodanka parlic barišic
organization: museum of contemporary art, skopje,
“ohridsko leto” and cultural center “grigor prlichev” ohrid
preface and catalogue: viktorija vasev dimeska
photographs: marin dimeski dimes (high city)
and blaže micevski (from the cycle “river“)
(foreword) and viktorija vasev dimeska
translated into english: filip korzenski
lay — out: stefan georgievski
printed by: “goce delčev”, skopje
300 copies

